

Psykolognævnet

Autorisationsordning for psykologer

Retningslinjer for den praktiske uddannelse

December 2002 med ændring af maj 2014

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1: Formålet med den praktiske uddannelse	3
Kapitel 2: Uddannelsens omfang og indhold	4
Uddannelsens varighed	4
Uddannelsens indhold - arbejdsopgaver	5
Kapitel 3: Supervision/psykologfaglige vejledning	6
Formålet med supervision – ansvar og pligter	6
Supervisors faglige kvalifikationer	7
Supervisionens omfang	8
Kapitel 4: Dokumentation for den praktiske uddannelse	9
Kapitel 5: Særlige forhold	10
Kapitel 6: Ikrafttræden og overgangsordning	11
Bilag: Hovedområder og Målgrupper	12
I: Hovedområder	12
Udredning	12
Intervention	12
II: Målgrupper	13
Individ	13
Gruppe	13
Organisation	14

Autorisationsordning for psykologer

Retningslinier for den praktiske uddannelse

Retten til at blive autoriseret som psykolog er betinget af, at psykologen har bestået kandidateksamen i psykologi eller en dermed ligestillet eksamen, og at psykologen derefter har gennemgået en supplerende praktisk uddannelse af mindst 2 års varighed.

I medfør af § 2, stk. 1, nr. 2, i lov om psykologer m.v. fastsætter Psykolognævnet retningslinier for den praktiske uddannelse, der kan danne grundlag for autorisation.

Kapitel 1. Formålet med den praktiske uddannelse

Den uddannelse, der kan danne grundlag for autorisation, er en praktisk efteruddannelse, der har til formål at sikre borgerne en kvalificeret psykologydelse.

Uddannelsen skal kvalificere psykologen til selvstændigt at kunne påtage sig forskelligartede opgaver med udredning og intervention. Dette skal ske ved at træne psykologen i at benytte erhvervet teoretisk viden i praksis, således at psykologen bliver i stand til at begrunde sine psykologfaglige tiltag på grundlag af teoretiske og metodiske overvejelser.

I forhold til udredning betyder det, at:

- Psykologen kan argumentere for relevante udredningsformer i forhold til opdraget,
- Psykologen kan tilrettelægge udredninger, der er realistiske og praktisk gennemførlige,
- Psykologen kan foretage udredninger med relevans og præcision, dvs.
  - at de anvendte metoder er relevante i forhold til det, der skal undersøges,
  - at de anvendte procedurer og/eller prøver bruges efter deres hensigt,
  - at udredningen er tilstrækkelig omfattende til, at psykologen kan drage pålidelige konklusioner,

- at psykologen på baggrund af udredningen kan begrunde interventioner og/eller foretage visitering.
- Psykologen kan udarbejde en skriftlig eller mundtlig afrapportering af udredningen, der besvarer den opgave, som ligger i opdraget.

I forhold til intervention betyder det, at:

- Psykologen kan argumentere for relevante interventionsformer i forhold til udredningen og/eller opdraget,
- Psykologen kan anvende forskellige metoder og interventionsformer,
- Psykologen kan opstille mål for interventionen, der er realistiske, og som kan gøres til genstand for evaluering,
- Psykologen kan evaluere relevansen af de anvendte interventionsformer.

Formålet med uddannelsen er endvidere, at psykologen i løbet af uddannelsen skal øge sin bevidsthed om egne styrker og begrænsninger samt udvide sine faglige muligheder for at foretage et kvalificeret skøn og for at forholde sig reflekterende til eget teoretisk ståsted.

De to hovedområder: udredning og intervention er nærmere beskrevet i bilaget: Hovedområder og Målgrupper.

Kapitel 2. Uddannelsens omfang og indhold

Uddannelsens varighed

Den praktiske uddannelse skal være gennemført efter bestået kandidateksamen og skal have en varighed svarende til mindst 2 år på fuld tid.

For lønmodtagere regnes en ugentlig arbejdstid på mindst 30 timer som fuld tid. Arbejdsperioder med en ugentlig arbejdstid på mellem 15 og 29 timer medregnes kun til den praktiske uddannelse med halvdelen af perioden. Arbejdsperioder med en ugentlig arbejdstid på under 15 timer medregnes ikke.

For privatpraktiserende psykologer regnes en arbejdstid på mindst 1200 timer over en periode på et år som fuld tid svarende til 40 ugers arbejde á 30 timer. Arbejdsperioder med en arbejdstid fra 600 til 1199 timer på årsbasis medregnes til den praktiske uddannelse med halvdele af arbejdsperioden. Ved privat konsultation tæller en konsultationstime for to arbejdstimer. Antallet af arbejdstimer skal dokumenteres, se kapitel 4.

Ulønnet psykologfagligt arbejde kan efter en konkret vurdering medregnes til den praktiske uddannelse, hvis arbejdets omfang og indhold er dokumenteret.

Sammenhængende fraværsperioder af mere end 8 ugers varighed fratrækkes ved opgørelsen af arbejdsperioder.

Ansættelsesforhold, selvstændig virksomhed som psykolog og ulønnet psykologfagligt arbejde medregnes kun til den praktiske uddannelse, hvis det enkelte arbejdsforhold har været af mindst 5 måneders varighed.

Det er en forudsætning for at blive autoriseret, at ansøgerens praktiske psykologvirksomhed har aktualitet. Ansøgere, der har gennemført en praktisk uddannelse, der ligger mere end 10 år tilbage, skal herudover have udført psykologfaglig praktisk virksomhed af mindst 2 års varighed inden for de seneste 10 år og have modtaget supervision i denne virksomhed.

Uddannelsens indhold - arbejdsopgaver

Psykologen skal have arbejdet inden for hvert af de to hovedområder: udredning og intervention. Intervention skal primært være i form af direkte intervention, men kan suppleres med indirekte intervention. Ved indirekte intervention forstås supervision af egen eller andre faggrupper.

Psykologen skal have arbejdet med målgruppen individ og derudover med mindst en af de to målgrupper: gruppe, organisation.

I løbet af den praktiske uddannelse skal psykologen have haft mindst 500 konfrontationstimer under arbejdet med udredning og mindst 500 konfrontationstimer under arbejdet med intervention.

Psykologen skal have haft mindst 200 konfrontationstimer med målgruppen individ og mindst 200 konfrontationstimer *enten* med målgruppen gruppe *eller* med målgruppen organisation.

Psykologen skal have modtaget supervision på sit arbejde med udredning og intervention.

De to hovedområder og de tre målgrupper er nærmere beskrevet i bilaget: Hovedområder og Målgrupper.

Kapitel 3. Supervision/psykologfaglig vejledning

Formålet med supervision - ansvar og pligter

I løbet af den praktiske uddannelse skal psykologen under supervision udvikle sine færdigheder i at tilrettelægge og gennemføre relevant udredning og intervention. Der henvises herom til kapitel 1: Formålet med den praktiske uddannelse.

Supervisionen skal omfatte såvel sagsaspekter som relationen mellem supervisanden og den målgruppe, som supervisanden har foretaget udredning og/eller intervention i forhold til (klienten).

Supervision med henblik på autorisation forudsætter, at supervisor og supervisand på forhånd har truffet aftale om, hvornår et supervisionsforløb skal foregå, og hvilke hovedområder og arbejdstemaer supervisionen skal indeholde. De løbende faglige drøftelser af arbejdsopgaver, der finder sted på en arbejdsplads, betragtes ikke som supervision i forbindelse med autorisation.

At være supervisor indebærer, at man påtager sig ansvaret for, at supervisanden modtager kvalificeret vejledning i at tilrettelægge og gennemføre relevant udredning og/eller intervention i forhold til de arbejdstemaer, der er aftalt.

Hvis den psykologfaglige udvikling ikke forløber tilfredsstillende, forventes det, at supervisor gør supervisanden opmærksom herpå og pointerer, at supervisor har pligt til i en supervisionserklæring at afgive en udtalelse om supervisandens psykologfaglige udvikling under det pågældende forløb.

Supervisors faglige kvalifikationer

Supervisor skal have faglig kompetence inden for de områder, som vedkommende påtager sig at supervisere i. Den supervision, der indgår i grundlaget for autorisation, skal være modtaget af psykologer, der er autoriseret af Psykolognævnet, og som har arbejdet som psykolog i mindst 3 år efter kandidateksamen.

Supervision ved andre akademiske faggrupper end psykologer, der har arbejdet inden for deres fagområde i mindst 3 år efter kandidateksamen, kan godkendes efter en konkret vurdering, hvis supervisionen ligger inden for deres fagområde, og supervisionen har været nødvendig og faglig relevant i uddannelsesforløbet. Den enkelte ansøger kan højst påregne at få godkendt 25 timers supervision ved andre faggrupper end psykologer.

Der henvises til kapitel 6 om overgangsregler for psykologer, der har modtaget supervision i arbejdsopgaver inden for det arbejds- og organisationspsykologiske arbejdsområde.

Egenterapi ved andre end autoriserede psykologer kan godkendes efter en konkret vurdering. Der vil herved indgå en vurdering af terapeutens uddannelsesmæssige baggrund og erfaringsgrundlag. Om egenerapiens omfang henvises til følgende afsnit: Supervisionens omfang.

Supervisionens omfang

Som et led i den praktiske uddannelse skal psykologen have modtaget supervision svarende til mindst 160 timer, hvoraf mindst 40 timer skal være i form af individuel supervision og mindst 40 timer i form af supervision i gruppe.

I forbindelse med autorisation regnes 1 times supervision at udgøre 60 minutter.

Ud af de 160 timers supervision skal mindst 40 timer være modtaget af én og samme ekstern supervisor, dvs. hos en supervisor, som arbejder på en anden arbejdsplads end psykologen. Med ”anden arbejdsplads” forstås en arbejdsplads, der har en anden faglig ledelse og anden kolleggruppe end den arbejdsplads, hvor psykologen selv arbejder.

For at supervisionsforløb kan medregnes i forbindelse med autorisation, skal ansøger som udgangspunkt have modtaget mindst 10 timers supervision ved samme supervisor. Kortere supervisionsforløb kan dog medregnes med op til 30 timer, hvis supervisionen hos den enkelte supervisor har udgjort mindst 5 timer.

Individuel supervision skal som udgangspunkt være modtaget i supervisandens egne sager, og gruppesupervision skal være givet i gruppedeltagernes egne sager. Ved ”egne sager” forstås psykologfaglige opgaver, som psykologen har fået tildelt i arbejdsmæssig sammenhæng, og som psykologen herigennem er helt eller delvist ansvarlig for.

Live-supervision af et psykolog/klient forhold, hvor supervisionen finder sted på et kursus, og hvor klienten tildeles psykologen som led i kurset, kan medregnes med højst 20 timer.

Supervision i grupper medregnes kun, hvis flertallet af supervisanderne har bestået kandidateksamen i psykologi eller dermed ligestillet eksamen. Supervision i grupper, hvor flertallet af supervisanderne har en anden akademisk uddannelse, kan medregnes til den praktiske uddannelse efter en konkret vurdering, hvis supervisionen har været nødvendig og fagligt relevant.

Supervision, der er modtaget i grupper på mere end 2 supervisander, medregnes ikke med det fulde timetal. Psykolognævnet beregner antallet af supervisionstimer i gruppe på følgende måde:

Grupper på 2	(excl. supervisor)	det fulde timetal
Grupper på 3-5	(excl. supervisor)	2/3 af det fulde timetal
Grupper på 6-12	(excl. supervisor)	1/2 af det fulde timetal

Det er de omregnede timetal, der lægges til grund for vurderingen af, hvorvidt kravene til supervisionens omfang er opfyldt. I dokumentationen for supervision, der modtages med henblik på autorisation, angives det fulde timetal for supervisionen.

Supervision i grupper på mere end 12 supervisander medregnes ikke i forbindelse med autorisation.

Egenterapi kan indgå som grundlag for autorisation med op til 25 timer med den virkning, at kravet om 160 supervisionstimer i egne arbejdsopgaver nedsættes tilsvarende. Egenterapi medfører ingen reduktion af kravet om 40 timers supervision ved én ekstern supervisor.

Fjernsupervision

Fjernsupervision kan medregnes med op til 40 timer i autorisationsgrundlaget.

Ved ”fjernsupervision” forstås supervision via elektronisk medie fx skype eller video eller andet tilsvarende medie, hvor supervisand og supervisor kan se og høre hinanden uden at være til stede i samme lokale.

For at fjernsupervision kan medregnes i autorisationsgrundlaget, skal fjernsupervision være modtaget i et supervisionsforløb af mindst 10 timers varighed, som omfatter både fjernsupervision og ansigt til ansigt supervision ved samme supervisor.

For at fjernsupervision skal kunne medregnes, skal der forud for fjernsupervisionen modtages ansigt til ansigt supervision ved samme supervisor. I supervisionsforløb, hvori der indgår op til 10 timers fjernsupervision, skal der modtages mindst 2 timers ansigt til ansigt supervision forud for fjernsupervisionen. I supervisionsforløb, hvori indgår fjernsupervision af mere end 10 timers varighed, skal der modtages mindst 4 timers ansigt til ansigt supervision forud for fjernsupervisionen.

Ved fjernsupervision i gruppe foretages der timerreduktion som ved anden supervision i grupper, jf. oven for.

Fjernsupervision i grupper på mere end 4 supervisander medregnes ikke i forbindelse med autorisation.

Kapitel 4. Dokumentation for den praktiske uddannelse

Psykologer, der ønsker at søge om autorisation, skal udfylde og indsende et ansøgningsskema til Psykolognævnet. Sammen med ansøgningsskemaet skal ansøgeren indsende kopi af eksamensbevis og dokumentation for den praktiske uddannelse.

Arbejdsgiveren skal bekræfte, hvor længe ansøgeren har været ansat som psykolog, samt fordelingen af konfrontationstimer på henholdsvis udredningsopgaver og interventionsopgaver. Arbejdsgiveren skal endvidere bekræfte, hvordan konfrontationstimerne har været fordelt på ansøgerens arbejde med målgrupperne: individ, gruppe og organisation.

Privatpraktiserende psykologer, der ikke har en arbejdsgiver, skal underskrive en erklæring på tro og love om fordelingen af konfrontationstimer på hovedområder og målgrupper. Psykologen skal desuden indsende opgørelser over bruttoindtægter ved arbejde i privat praksis. Opgørelserne skal være bekræftet af en revisor.

Supervisor skal bekræfte supervisionsforløb, der kan danne grundlag for autorisation.

Psykolognævnet har udarbejdet følgende blanketter der forudsættes anvendt som dokumentation for det praktiske arbejde som psykolog, supervision og egenterapi:

- Praktisk Arbejde
- Privat Praktiserende (Erklæring på tro og love)
- Supervision
- Egenterapi

Ansøgningsskema og blanketter findes på Psykolognævnets hjemmeside, men kan også rekvireres ved skriftlig eller telefonisk henvendelse til Psykolognævnet.

Kapitel 5. Særlige forhold

Det er en forudsætning for at blive autoriseret som psykolog, at ansøgeren har dokumenteret den praktiske uddannelse, jf. kapitel 4.

Psykologer, der har haft praktisk psykologarbejde gennem en periode på mindst 20 år, kan opnå autorisation efter en konkret vurdering, uanset det ikke er muligt at fremskaffe tilstrækkelig dokumentation for uddannelsen, f.eks. på grund af supervisors død, arbejdspladsens ophør eller andre særlige forhold.

Ansøgeren skal indsende dokumentation for de dele af uddannelsen, som det er muligt at få dokumenteret, samt en beskrivelse af de dele af uddannelsen, der ikke kan dokumenteres. Ud fra den foreliggende dokumentation og ansøgerens beskrivelse vurderer Psykolognævnet, om ansøgerens praktiske uddannelse kan danne grundlag for autorisation.

Kapitel 6. Ikrafttræden og overgangsordning

Retningslinierne træder i kraft den 1. januar 2003.

Retningslinierne har virkning for psykologer, der er uddannet efter den 1. januar 2003, eller som først har begyndt den praktiske uddannelse med henblik på autorisation efter denne dato.

Psykologer, som har bestået kandidateksamen i psykologi eller dermed ligestillet eksamen inden den 1. januar 2003, og som har påbegyndt den praktiske uddannelse med henblik på autorisation inden denne dato, kan søge autorisation efter Psykolognævnets retningslinier af april 1998.

Det er en betingelse for at opnå autorisation efter Psykolognævnets retningslinier af april 1998, at ansøgning om autorisation er Psykolognævnet i hænde senest den 31. marts 2005.

Psykologer, som ansøger om autorisation fra den 1. april 2005, kan kun opnå autorisation efter de retningslinier, der træder i kraft den 1. januar 2003.

Supervision ved andre akademiske faggrupper end psykologer, der har arbejdet i mindst 3 år inden for deres fagområde, kan godkendes med op til 40 timer, hvis supervisionen er modtaget i arbejds- og organisationspsykologiske sager/arbejdsopgaver. Det er en forudsætning, at supervisionen har været nødvendig og faglig relevant i uddannelsesforløbet, og at supervisionen fandt sted senest den 31. december 2007.

Psykolognævnet, december 2002

Afsnittet "Fjernsupervision" er af Psykolognævnet besluttet indsat i maj 2014.

Bilag

Hovedområder og Målgrupper

Det psykologfaglige arbejde kan opdeles i to hovedområder: udredning og intervention, der foretages i forhold til de tre målgrupper: individ, gruppe og organisation.

I. Hovedområder

Udredning

Udredning karakteriserer det forløb, hvor psykologen f.eks. via indsamling af information, samtaler med klienter, testning, undersøgelse samt vurderinger og analyser arbejder sig frem til en forståelse af den præsenterede opgave, problem eller konflikt. Udredningen afsluttes oftest med, at psykologen gennem en rapportering (mundtlig eller skriftlig) præsenterer sin udredning og dens konklusioner til opdragsgiveren.

Intervention

Intervention karakteriserer det forløb, hvor psykologen på baggrund af en erhvervet viden om opgaven (via egen eller andres udredning, et indledende samtaleforløb eller lignende) igangsætter en påvirknings-, ændrings- eller udviklingsproces ved hjælp af psykologiske metoder.

Selvom en udredning i mindre grad påvirker de personer, udredningen retter sig mod, og den præsenterede problemstilling, og der tilsvarende sker en opsamling af information undervejs i interventionen, er det væsentligt, at psykologen over for opdragsgiver og de, som indgår i opdraget, tilkendegiver, om et givent forløb er at betragte som udredning eller intervention.

Ved nogle psykologfaglige opgaver kan det være hensigtsmæssigt, at psykologen sammen med dem, som indgår i opdraget, gennemløber en proces, som veksler mellem elementer med udredning og elemen-

ter med intervention. Det er også her væsentligt, at psykologen overfor de personer, der indgår i opdraget, beskriver og opnår accept af denne arbejdsform.

II. Målgrupper

Individ

Et individ kan ikke undersøges eller beskrives uden samtidig at medinddrage individets sociale forhold og relationer. Som en del af udredningen kan psykologen f.eks. have kontakt med personens sociale netværk for at indhente oplysninger, men dette gør ikke målgruppen til "gruppe". Det psykologiske arbejde med målgruppen individ defineres derfor ved, at psykologen i opgaverne har den primære kontakt med én person med henblik på udredning eller intervention i forhold til denne person og med fokus på denne persons individualitet.

Eksempler på udredning i forhold til individer:

- Psykologisk undersøgelse (med anvendelse af test, samtaler, interview m.m.)
- Samtale- eller observationsforløb med henblik på efterfølgende vurdering eller udtalelse
- Opgaver med rekruttering og udvælgelse af medarbejdere og ledere
- Visitation

Eksempel på intervention i forhold til individer:

- Samtaler og rådgivningsforløb
- Psykoterapeutiske forløb
- Supervision og faglig vejledning
- Træningsaktiviteter

Gruppe

Som ved individ er det psykologens kontakter i opgaven, der afgrænser målgruppen gruppe fra målgruppen individ. En gruppe består af to eller flere individer, mellem hvilke der består visse dynamiske relationer, og hvor der er en eller anden form for interaktion og samspil. Målgruppen gruppe har en (relativ) konstans i den periode, hvor psykologen arbejder med udredning eller intervention.

Fokus er på gruppens dynamik, interaktion og samspil med respekt for de enkelte individer, der indgår i gruppen. Som en del af udredningen kan psykologen f.eks. interviewe enkeltpersoner med henblik på at anvende dette i gruppesammenhænge.

Målgruppen gruppe kan f.eks. være:

- En familie
- En gruppe sammensat med henblik på terapi
- En gruppe sammensat med henblik på supervision eller faglig vejledning
- En gruppe sammensat, fordi de har en fælles reference (ulykke, krise m.m.)
- En gruppe, der har en arbejdsmæssig tilknytning (klasse, team m.m.)

Eksempler på udredning i forhold til gruppe:

- Psykologisk undersøgelse, evaluering og analyse (med anvendelse af test, samtaler, interview m.m.)
- Samtale- eller observationsforløb med henblik på efterfølgende udtalelse eller vurdering
- Visitation

Eksempel på intervention i forhold til gruppe:

- Familierådgivning og familierapi
- Terapi- og samtaleforløb med grupper
- Supervision og faglig vejledning
- Teamudvikling
- Ledertræning

Organisation

Målgruppen organisation er karakteriseret ved at være et socialt system af interne relationer, som primært er bestemt af et fælles mål og/eller af en specifik magtinstans, som er afgørende for relationerne. De interne relationer i organisationer er baseret på, at nogen eller noget beslutter muligheden for andre til at træde ud og ind, blive medlem eller miste medlemskab.

I organisationen mødes og handler individer i grupper om fælles midler til at opnå forskellige mål og fælles mål. Derigennem skaber de

den relevante sociale struktur af gensidigt afhængige adfærdsmønstre. Individet kan være del af en eller flere forskellige grupper samtidig.

I arbejdet med målgruppen organisation er fokus på organisationens kerneaktiviteter så som læring, selvrefleksion, forandring og udvikling. Den enkelte medarbejder og de enkelte grupper er bærere af disse processer. Derfor er gruppernes og individernes handlinger og de måder, individerne organiserer de daglige aktiviteter på, et væsentligt grundlag til forståelse af organisationen.

Eksempler på udredning i forhold til organisation:

- Psykologisk undersøgelse, evaluering og analyse (f.eks. med henblik på trivselsproblemer, en ønsket omstilling, udvidelse, nedskæring eller sammenlægning)

Eksempel på intervention i forhold til organisation:

- Organisationsforandring og -udvikling (f.eks. med henblik på at forbedre trivsel, understøtte en omstilling, udvidelse, personale-reduktion eller sammenlægning).

Autorisationsordning for psykologer

Udgivet af:

Psykolognævnet
Holmens Kanal 22
1060 København K
telefon: 41 85 13 43
telex: 33 93 25 18
e-mail: pn@sm.dk
www.psykolognævnet.dk

Tryk:

Socialministeriets Departement, København K.

ISBN 87-7546-149-8

december 2002

Psykolognævnet, Holmens Kanal 22, 1060 København K